



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 410/2025-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Miroslava Duriša a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľov [REDAKOVANÉ], narodenej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], maloletej [REDAKOVANÉ], narodenej [REDAKOVANÉ], zastúpenej matkou [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ], narodenej [REDAKOVANÉ], všetci bytom [REDAKOVANÉ], zastúpených Advokátskou kanceláriou JUDr. Jakub Mandelík, s. r. o., Záhradnícka 51, Bratislava, proti postupu Správneho súdu v Košiciach v konaní vedenom pod sp. zn. KE-4Sa/1/2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovatelia sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 29. mája 2025 domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva podľa čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) postupom Správneho súdu v Košiciach (ďalej aj „správny súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. KE-4Sa/1/2023 (ďalej len „napadnuté konanie“). Navrhujú tiež prikázať správne súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, priznať im primerané finančné zadosťučinenie 2 000 eur každému z nich a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z pomerne stroho formulovanej ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia 1. februára 2022 podali na Sociálnej poisťovni a. s., pobočke Košice žiadosť o jednorazové odškodnenie (postup podľa § 94 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, pozn.) dôvodiac, že tento nárok im vznikol v dôsledku smrteľného pracovného úrazu ich manžela a otca [REDAKOVANÉ], ktorý sa stal 16. júna 2021. Po právoplatnom skončení administratívneho konania sťažovatelia podali 5. januára 2023 správnu žalobu v sociálnych veciach

na Krajskom súde v Košiciach (ďalej len „krajský súd“), ktorý bol príslušný na konanie do 1. júna 2023, pozn.). Opíšu chronologický priebeh konania, sťažovatelia uvádzajú, že v ich veci došlo zo strany konajúceho súdu k vykonaniu prvotných procesných úkonov doručovania (vyjadrenie žalovanej z 30. januára 2023, replika žalobcov z 24. februára 2023, duplika žalovaného zo 7. marca 2023, pozn.). Posledným procesným úkonom súdu v napadnutom konaní bolo doručovanie dupliky žalovaného 14. marca 2023, resp. 15. marca 2023 a od daného momentu je správny súd absolútne nečinný. Sťažovatelia 28. marca 2025 zaslali správne súdu ďalšie vyjadrenie, reflektujúce tak novú judikatúru Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky, ktoré do momentu podania ústavnej sťažnosti ešte nebolo doručované žalovanej. Správny súd je tak nečinný po dobu viac ako dvoch rokov.

II.

Argumentácia sťažovateľov

3. Sťažovatelia argumentujú, že napadnuté konanie vo svojej dĺžke vykazuje známky neprimeranosti a je poznačené absolútnou nečinnosťou správneho súdu. Neprimeraná dĺžka konania je umocnená samotným charakterom prejedávanej veci (konanie o dávke sociálneho poistenia po smrti manžela a otca sťažovateľov, pozn.), ktorá si vyžaduje od súdu osobitnú starostlivosť a rýchlosť rozhodovania. Akcentujú, že nimi uplatnený nárok na jednorazové odškodnenie v dôsledku smrti ich manžela a otca je spätý so zabezpečením existenčných potrieb rodiny a slúži na prekonanie mimoriadne ťaživej udalosti.

4. Požiadavku primeraného finančného zadosťučinenia sťažovatelia odôvodňujú tým, že neprimerane dlhé súdne konanie má u nich za následok prehĺbenie právnej neistoty, stratu nádeje na včasné rozhodnutie vo veci, ako aj pocit márnej snahy domôcť sa spravodlivosti. Opakovane uvádzajú, že priznanie primeraného finančného zadosťučinenia je opodstatnené nielen existenciou zbytočného priet'ahu v napadnutom konaní, ale aj povahou nároku uplatneného správnu žalobou.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je námietka existencie zbytočných priet'ahov v napadnutom konaní vedenom pred správnym súdom od 5. januára 2023.

6. Ústavný súd v úvode predbežného prerokovania veci považuje za potrebné ozrejmiť, že od 1. júna 2023 nastali viaceré zmeny v organizácii všeobecných súdov, ich príslušnosti a obvodov (tzv. súdna mapa), na základe ktorých prešiel výkon súdnictva vo veci sťažovateľky z pôvodne príslušného Krajského súdu v Košiciach na Správny súd v Košiciach [§ 18n ods. 2 písm. d) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov].

III.1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru:

7. Vo fáze predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti ústavný súd považoval za vhodné požiadať správny súd o vyjadrenie sa k jej obsahu [§ 56 ods. 6 vetou za bodkočiarkou zákona

č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)]. Správny súd vo vyjadrení sp. zn. 1SprV/128/2025 z 9. júna 2025 uviedol prehľad procesných úkonov uskutočnených v napadnutom konaní, ktoré sa v podstate zhodujú s ich prehľadom uvedeným sťažovateľmi.

7.1. Správny súd ďalej uviedol, že súdnou reformou od 1. júna 2023 prebral celú spisovú agendu týkajúcu sa správneho súdnictva vrátane vecí zaradených v registri „Sa“ Krajských súdov v Košiciach a Prešove. Na základe Dodatku č. 3 k Rozvrhu práce Správneho súdu v Košiciach na rok 2025 došlo k zmene zákonného sudcu (dočasné pridelenie zákonnej sudkyne na Najvyšší správny súd v Bratislave) a predmetná vec bola 7. marca 2025 náhodným výberom pridelená na prejednanie a rozhodnutie ďalšiemu sudcovi správneho súdu (senát 7Sa). Dňa 31. marca 2025 žalobcovia doručili súdu vyjadrenie z 28. marca 2025, ktoré bolo doručené žalovanej na vedomie 6. júna 2025.

7.2. Na svoju obranu správny súd poukázal na to, že prechodom súdnictva bolo každému zo senátov správneho súdu pridelených približne 250 senátnych vecí, z toho každému z členov senátu bolo pridelených na vybavenie približne 82 senátnych vecí, ako aj približne 30 samosudcovských vecí (napadnutých v rokoch 2019, 2020 až 2023 – aj staršie) každému zo sudcov správneho súdu. Od 1. júna 2023 na správny súd napádajú mesačne ďalšie senátne a samosudcovské veci na prejednanie a vybavenie. Navyše, správny súd doteraz nie je plne personálne obsadený sudcami. Za týchto podmienok sa snaží v rámci svojich kapacitných možností vybavovať veci postupne podľa poradia ich nápadu, ako aj s prihliadnutím na niektoré zákonné lehoty (napr. priznaný odkladný účinok správnej žalobe). Podľa vyjadrenia zákonného sudcu je možné nariadiť vo veci termín pojednávania najskôr v mesiaci september až október 2025 vzhľadom na to, že na mesiace jún až august 2025 má nariadené termíny pojednávania vo veciach starších ako predmetné konanie a nie je možné z kapacitných dôvodov rozhodnúť vo veci skôr.

7.3. Správny súd vyjadril presvedčenie, že v napadnutom konaní k porušeniu sťažovateľmi namietaných práv, tak ako to tvrdia, nedošlo z už uvedených objektívnych dôvodov, súd postupoval bez zbytočných prietáhov a v súlade so zákonnými ustanoveniami Správneho súdneho poriadku.

8. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021, pozn.) je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom znamenajúcim nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím (m. m. II. ÚS 118/2019, I. ÚS 250/2020).

9. Rýchlosť konania, resp. prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a jej prejednanie v primeranej lehote sa v každom konkrétnom prípade posudzuje individuálne. Pri hodnotení, či došlo k porušeniu predmetných práv, ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou (m. m. III. ÚS 241/2017, I. ÚS 17/2022), ako aj judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitosť veci, (2) správanie účastníka konania a (3) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd v rámci prvého kritéria

prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

10. Predmetom napadnutého konania je rozhodovanie o správnej žalobe o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia orgánu verejnej správy, ktorou sa sťažovatelia domáhajú preskúmania zákonnosti rozhodnutí žalovanej Sociálnej poisťovne, ústredia, č. 51252-2/2022-BA č. 51254-2/2022-BA, č. 51255-2/2022-BA, č. 51258-2/2022-BA zo 7. novembra 2022 [§ 177 a nasl. Správneho súdneho poriadku (ďalej len „SSP“)]. Svojou povahou ide o vec patriacu do štandardnej súčasti rozhodovacej agendy správnych súdov a tiež o vec, ktorú svojou povahou možno zaradiť do okruhu konaní, pri ktorých sa vyžaduje zvýšená rýchlosť konania. Vec sťažovateľov sa nejaví právne či skutkovo zložitá, zložitost' veci nebola indikovaná ani správnym súdom. Pri rozhodovaní sa vychádza zo skutkového stavu veci, ktorý je v podstate ustálený už v administratívnom konaní a nevyžaduje si komplikované dokazovanie, lebo správny súd v zásade vychádza zo skutkového stavu zisteného orgánom verejnej správy (§ 197 SSP). Z prehľadu vo veci vykonaných úkonov nevyplýva, že by sťažovatelia svojím správaním prispeli k predĺženiu napadnutého konania, keďže na výzvy správneho súdu reagovali adekvátnym spôsobom a v primeraných lehotách.

11. V súvislosti s kritériom postupu samotného správneho súdu ústavný súd konštatuje, že tento po doručení správnej žaloby v elektronickej podobe (5. januára 2023) plynule pristúpil k realizácii procesných úkonov spojených s doručovaním žaloby a vyjadrením účastníkov (§ 105 – 106 SSP). Následne možno vzhľadnúť existenciu jedného dlhšieho obdobia absolútnej nečinnosti správneho súdu v trvaní dvoch rokov. Do tohto obdobia spadá obdobie, v ktorom v rámci už spomínanej súdnej reformy vznikli od 1. júna 2023 správne súdy podľa zákona č. 151/2022 Z. z. o zriadení správnych súdov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, čím došlo k prechodu výkonu súdnictva z krajských súdov na správne súdy v rámci tzv. súdnej mapy, keď správna agenda z Krajského súdu Košice a Krajského súdu Prešov prešla na novovytvorený Správny súd v Košiciach. Hoci si je ústavný súd vedomý, že nie je možné prenášať technicko-organizačné problémy štátnych orgánov (zavedenie tzv. súdnej mapy) na účastníkov konania (porov. napr. I. ÚS 40/2025), uvedenú objektívnu okolnosť, ako aj zmenu v osobe zákonného sudcu vo veci sťažovateľov, ku ktorej došlo 7. marca 2025 (k tomu bližšie bod 7.1. odôvodnenia tohto uznesenia), zohľadnil pri posúdení postupu správneho súdu v kontexte celkovej doterajšej dĺžky konania, ktorá ku dňu rozhodovania ústavného súdu predstavuje 2 roky a 5 mesiacov. Správny súd síce nepostupoval v napadnutom konaní optimálne a jeho dvojročnú nečinnosť v sociálnej veci ťažko považovať za prijateľnú, je na druhej strane snaha obnoviť plynulosť postupu, čo vyplýva aj z vyjadrenia zákonného sudcu vo vzťahu k nariadeniu termínu prejednávania veci sťažovateľov v mesiaci september – október 2025, keď možno očakávať aj meritórne rozhodnutie.

12. V reakcii na svoje zistenia napriek nedostatkom napadnutého konania ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikatúrou akcentuje, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie tohto základného práva (I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02, I. ÚS 61/03, III. ÚS 372/09). Ústavný súd poukazuje na právny názor vyslovený vo svojej doterajšej judikatúre, podľa ktorého ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (napr. I. ÚS 42/01, III. ÚS 59/05). Na kratšie obdobia nečinnosti ústavný súd spravidla prihliada vtedy, keď sa vyskytli opakovane a zároveň významným spôsobom ovplyvnili dĺžku súdneho konania (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 39/00, I. ÚS 57/01). V prípade, keď ústavný súd pri predbežnom

prerokovaní zistí, že namietaný postup všeobecného súdu sa nevyznačuje takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavnú s'ťažnosť spravidla odmieta ako zjavne neopodstatnenú (napr. IV. ÚS 221/05, III. ÚS 126/2010, I. ÚS 96/2011, IV. ÚS 254/2021).

13. Ústavný súd stabilne judikuje, že čas na konanie bez zbytočných priet'ahov nemožno presne numericky vyjadriť. Rovnako tak nie je presne časovo ohraničená ani primeranosť lehoty, keď by mala byť tá-ktorá vec prerokovaná a najmä rozhodnutá [I. ÚS 92/97 (ZNaU 23/98), I. ÚS 61/98 (ZNaU 18/98)]. Rozhodovacia prax ESLP v obdobných veciach vychádza z premisy, podľa ktorej v civilných veciach (a obdobne aj vo veciach správneho súdnictva) dĺžka súdneho konania na jednej inštancii v trvaní dvoch až troch rokov v závislosti od povahy veci nie je v rozpore s právom na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. Humen proti Poľsku, rozsudok ESLP z 15. 10. 1999, č. 26614/95, body 58 a 69, Calvelli a Ciglio proti Taliansku, rozsudok zo 17. 1. 2002, č. 32967/96, body 64, 65 a 66).

14. Na základe uvedeného ústavný súd zatiaľ nevyhodnotil doterajšiu dĺžku napadnutého konania za nezlučiteľnú so základným právom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny ani s právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Doterajšia celková dĺžka napadnutého konania 2 roky a 5 mesiacov a postup správneho súdu po podaní ústavnej s'ťažnosti zatiaľ neindikujú možnosť vysloviť záver o tom, že v napadnutom konaní došlo k vzniku zbytočných priet'ahov.

15. Sumarizujúc doteraz uvedené, ústavný súd konštatuje, že s prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania a hlavne na skutočnosť, že správny súd obnovil plynulosť svojho postupu, namietaná nečinnosť a priet'ahy nedosahujú ústavnoprávne relevantnú intenzitu s následkom zásahu do práv na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a na prejednanie záležitosti v primeranej lehote. Na základe uvedeného ústavnú s'ťažnosť s'ťažovateľov odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

16. Ústavný súd však dáva do pozornosti, že v súdnom konaní (teda aj v správnom súdnom konaní) je základnou povinnosťou súdu a sudcu organizovať prácu tak, aby nedochádzalo k neodôvodneným priet'ahom v konaní. Za odôvodnené, resp. ospravedlňujúce priet'ahy nemožno považovať nesprávnu a nedostatočnú organizáciu práce [II. ÚS 74/97 (ZNaU 28/98)], pričom nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté priet'ahy, a to len v tom prípade, keď sa na ten účel prijali včas a adekvátne opatrenia na rozhodnutie týchto vecí [I. ÚS 19/2000 (ZNaU č. 30/2000), m. m. I. ÚS 288/2021].

III.2. K namietanému porušeniu práva podľa čl. 47 charty:

17. Pokiaľ s'ťažovatelia namietajú porušenie čl. 47 charty, ústavný súd považuje za potrebné v prvom rade poukázať na jej čl. 51 ods. 1, podľa ktorého sú ustanovenia charty určené členským štátom výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Európskej únie. S'ťažovateľkou označený čl. 47 charty normuje základné právo na spravodlivý proces, no aplikovateľnosť charty je podmienená aplikáciou práva Európskej únie (napr. IV. ÚS 172/2020). Ústavný súd vo vzťahu k predmetu napadnutého konania (správna žaloba o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu, pozn.) uvedené nezistil. S'ťažovatelia navyše sami nepredostreli prienik svojho prejednávaneho prípadu s právom Európskej únie a ústavnú s'ťažnosť vo vzťahu k porušeniu čl. 47 charty ani neodôvodnili. Ústavný

súd preto v tejto časti ústavnú sťažnosť sťažovateľov odmietol pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

18. Vzhľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti bolo bez právneho významu, aby ústavný súd rozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľov.

19. Ústavný súd v závere pripomína, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby sťažovatelia v tejto veci v prípade zotrvania na stanovisku, že postupom správneho súdu v nej dochádza k zbytočným priet'ahom, predložili ústavnému súdu novú ústavnú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. júna 2025

Jana Baricová
predsedníčka senátu